

Remissvar gällande Statens energimyndighets rapport Havsbaserad vindkraft

Sammanfattning

Boverket bedömer att för att kunna säkra en framtida utbyggnad av havsbaserad vindkraft är det viktigt:

- att områden för havsetablerad vindkraft behandlas i de nationella havsplanerna och stäms av med andra Östersjöländer,
- att den elnätsplanering som sker beaktar och främjar en framtida utbyggnad av vindkraft i havet, samt
- att en tydlig politisk målsättning för havsbaserad vindkraft tas fram som kan ligga till grund för inriktning och omfattning av satsningar i syfte att få igång en utbyggnad och vara en utgångspunkt för den nationella havsplaneringen och den kommunala översiktsplaneringen.

I övrigt saknar Boverket en jämförelse mellan en statlig satsning på havsbaserad vindkraft och annan förnybar elproduktion bl.a. från en storskalig utbyggnad av solceller och småskalig elproduktion.

En nationell handlingsplan för en långsiktig omställning till förnybar elproduktion behöver också komma på plats så snart som möjligt för att klara en succesiv avveckling av gamla kärnkraftreaktorer.

Kap. 4.4 Planering och samverkan med andra intressen

Energimyndigheten bedömer att havsbaserad vindkraft på lång sikt kan spela en viktig roll i det svenska elsystemet, men att ett särskilt stöd till havsbaserad vindkraft inte är motiverat före år 2030. För att upprätthålla en realiserbar potential och möjliggöra en utbyggnad i ett senare skede vill därför Energimyndigheten att det säkerställs att det i framtiden finns platser med goda vindförhållanden där det går att bygga havsbaserad vindkraft kostnadseffektivt.

Det är många olika intressen som ska samexistera i havet och det finns risk för att konflikter uppstår mellan olika intressen i vissa områden, främst i kustområdena och kring de grunda utsjöbankarna. En del av de utsjöbankar som nu är under utbyggnad i andra länder angränsar till svenskt vatten. Om Sverige inte aktivt förhåller sig till dessa planer finns en risk för att andra länder ”hinner före” och genomför en utbyggnad på delar av utsjöbankarna som sedan omöjliggör ytterligare exploatering på den svenska sidan. Om en utbyggnad av havsbaserad vindkraft skjuts på framtiden finns en risk att detta intresse inte heller prioriteras i den nationella havsplanering som just nu pågår.

Energimyndigheten har sedan tidigare pekat ut områden av riksintresse för vindbruk i havet som motsvarar en beräknad potential på omkring 50 TWh. I rapporten skriver Energimyndigheten att det kan vara motiverat att se över vilket skydd riksintressena har i praktiken, om det behöver stärkas eller om det kan finnas behov av andra åtgärder för att säkra att platser finns kvar, i synnerhet med tanke på det långa tidsperspektivet. Boverket vill här poängtera att riksintressesystemet inte är ett formellt skyddssystem, utan att det handlar om ett system för avvägningar mellan olika anspråk. Om anspråken är tydligt motiverade och avgränsade kommer de få större genomslag vid en avvägning mot andra intressen. I den pågående havsplaneringen sker avvägningar mellan olika intressen och där kommer staten ta ställning till de olika anspråken. Det är därför viktigt att ett framtida behov av områden för havsetablerad vindkraft behandlas i havsplanerna.

Kap. 6 Roll i elsystemet

Elnätets och elsystemets utveckling

I rapporten nämner Energimyndigheten att det i Energikommisionens slutbetänkande från den 9 januari 2017 finns rekommendationer om att anslutningsavgifter till stamnätet för havsbaserad vindkraft bör slopas (sid 99). Boverket vill lyfta möjligheten att främja en framtida utbyggnad av vindkraft i havet genom en aktiv elnätsplanering. Ett alternativt sätt att främja en utbyggnad av havsbaserad vindkraft, utan att skapa ett speciellt stödsystem, vore till exempel att staten tog ett ansvar för utbyggnaden av elnätet till havs, liknande det ansvar man har för stamnätet på land. Det finns ingen diskussion kring detta alternativ i rapporten.

Kap. 7 Koppling till mål och strategier

Politisk målsättning för havsbaserad vindkraft

Ett sätt som skulle stärka förutsättningarna för att kunna prioritera områden för havsbaserad vindkraft är om det antogs en politisk målsättning för denna. En sådan målsättning skulle då kunna ligga till grund för inriktning och omfattning av satsningar i syfte att få igång en utbyggnad till havs. En sådan målsättning skulle också vara en utgångspunkt för den nationella havsplaneringen och den kommunala översiktsplaneringen.

Övriga synpunkter

Jämförelse med annan förnybar elproduktion

I rapporten har Energimyndigheten i huvudsak jämfört en satsning på havsbaserad vindkraft med en utbyggnad inom elcertifikatsystemet, vilket bedömts främst främja en utbyggnad av landbaserad vindkraft. En satsning på havsbaserad vindkraft måste dock ställas i relation till satsningar på annan förnyelsebar elproduktion och Boverket anser inte att detta gjorts fullt ut i rapporten. Främst är det en jämförelse med en storskalig utbyggnad av solceller som hade varit intressant att göra. Det finns inte heller någon diskussion i rapporten kring möjligheten att främja fler micro-producenter och prosumenter, som både producerar och konsumerar el, och vad det skulle innebära för elsystemets utveckling.

Nationell handlingsplan för en omställning till förnybar elproduktion

Energimyndigheten efterlyser i rapporten ett behov av en nationell handlingsplan för hur omställningen av elsystemet efter 2030 ska genomföras då nedläggningen av flera kärnkraftreaktorer är att vänta. Boverket vill poängtera vikten av att en sådan handlingsplan kommer på plats så snart som möjligt för att möjliggöra en väl genomtänkt och förankrad planeringsprocess för att genomföra en långsiktig omställning till förnybar elproduktion.

I detta ärende har t.f. generaldirektör Susann Bard beslutat. Landskapsarkitekt Hanna Olin Petersson har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också utredare Bengt Larsén, översiktsplanerare Anette Johansson, jurist Cathrine Engström, enhetschef Carl-Magnus Oredsson, rättschef Yvonne Svensson och avdelningschef Göran Persson deltagit.

Susann Bard
t.f. generaldirektör

Hanna Olin Petersson
landskapsarkitekt

Kopia till:

m.remisser-energi@regeringskansliet.se

per.hollander@regeringskansliet.se